

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Keuzen voor het spoor

Railforum Visies op het spoor

2 april 2026

Jan-Jelle Witte, Arjen 't Hoen

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid

Context

- › In Toekomstbeeld OV worden ambities geschetst
- › Keuzen (nog) niet gemaakt
- › Terwijl toekomstige reizigersgroei, beperkte middelen en grote beleidsambities hier wel om vragen
- › Vraag: welke rol heeft het spoor te spelen in de toekomst, gegeven de maatschappelijke opgaven? Welke keuzen zijn mogelijk?

Aanpak

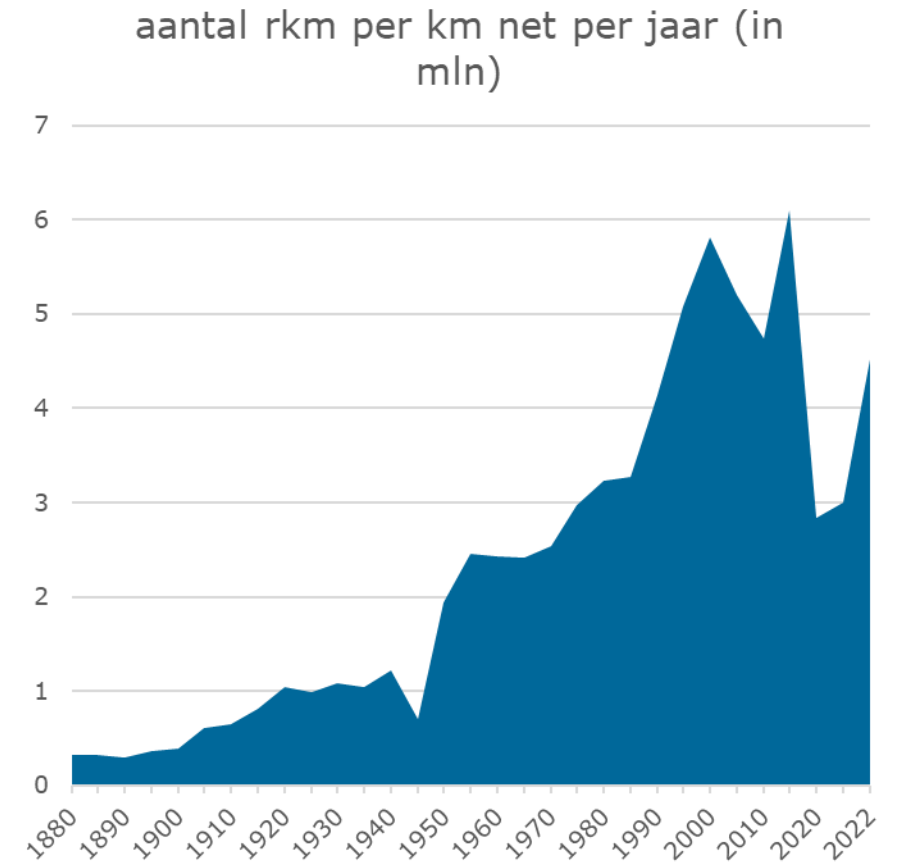
- › Meer dan 30 interviews met experts en beleidsmakers
- › Literatuuronderzoek en data-analyse
- › Scenario workshop: PBL scenario's ruimtelijke verkenning

Wel	Niet
Empirisch onderbouwd	Volledige doorrekening
Scenario-analyse	Toekomstvoorspelling
Call to action	Blauwdruk

Achtergrond

- > Jaren '60: stagnatie in treingebruik
- > Spoorslag 70: vlucht naar voren
 - Klokvaste dienstregeling
 - “Het grote mengen”
 - Niet gekozen voor “s-bahn”
- > Jaren '90: geld en ambities
- > Jaren '00- '20: consolidatie en efficiency

Bron: CBS, KiM, Brouwer&v.Kesteren

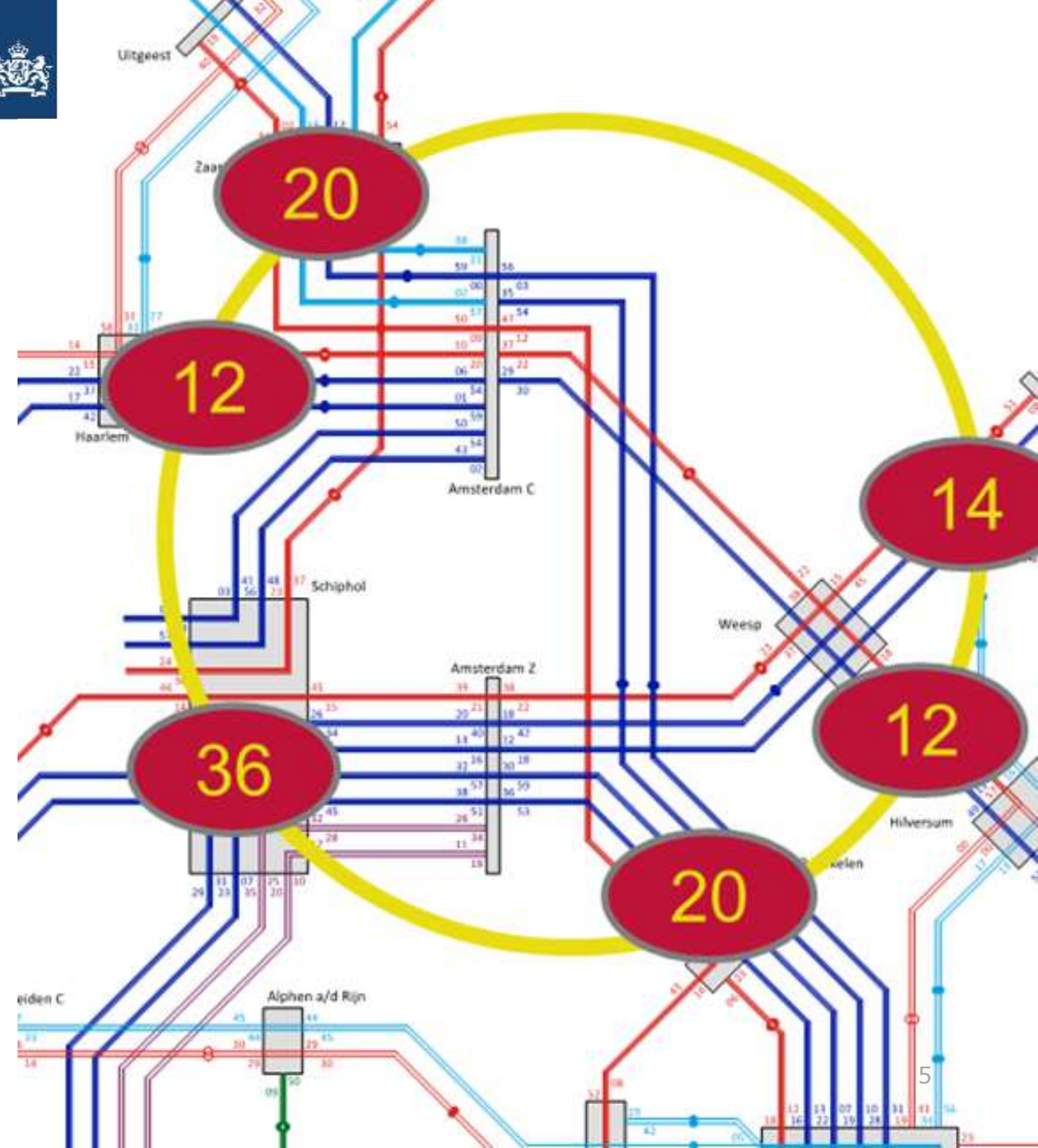

Waar staan we nu?

Intensief benut spoornet

Na 2040: Huidig dienstregelingsmodel uitontwikkeld en met name in Amsterdam aan de max.

Gevoel: weinig keuzeruimte

Zijn keuzen nodig?

- › Niet kiezen = kiezen voor de status quo
 - Uitstekend IC-net, maar veel stadswijken niet bediend
 - Gemengd net: flexibel, maar kostenverhogend
- › Weinig geld, veel ambities
- › En: de wereld staat niet stil..

Kwaliteiten van het spoor ten opzichte van alternatieven veranderen

ONTWERP: STUDIO TE KAAT

Functies van het spoor kunnen veranderen

Mondiaal ondernemend

Groen land

Snelle wereld

Regionaal geworteld

PADAFHANKELIJK VOORUITKIJKEN

VANUIT TOEKOMST TERUGREDENEREN

Padafhankelijk geen koerswijziging in verschiet

- › Knelpunten analyse o.b.v. referentie dienstregeling
- › Co creatie met veel partijen
- › Europese agenda van technische interoperabiliteit en marktwerking

In meerdere scenario's
wel een koerswijziging,
bijv.:

- Grotere rol voor stadsregionaal vervoer
- Spoor ontwikkelen in samenhang met gedeeld en vraaggestuurd vervoer over de weg
- Afnemende prioriteit spoorgoederenvervoer op gemengd net
- Meer afstemming internationaal spoorvervoer
- OV meer integraal ontwerpen?

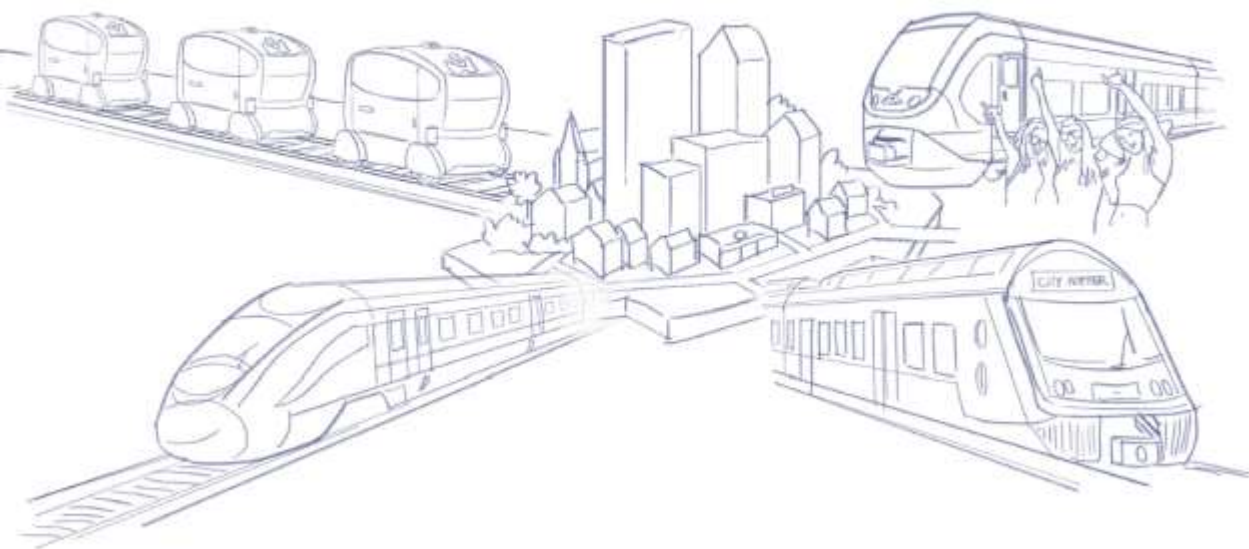
Trade-offs

- > Flexibiliteit *versus* capaciteit en betrouwbaarheid
- > Bestaande *versus* potentiële reizigers
- > Breed draagvlak *versus* scherpe keuzen
- > Vernieuwing door de markt *versus* gecoördineerde ontwikkeling ov-systeem

Kernboodschap

- > Volg niet blind keuzen uit het verleden
- > Maak bewuste en uitlegbare keuzen..
- > ..op basis van maatschappelijke prioriteiten..
- > ..van nu én de toekomst

En nu?

Veel stakeholders nodig om keuzen te maken

KiM draagt de fakkel over

Lees het essay op www.kimnet.nl

En kom naar de break-out sessie!

Vragen, contact

<http://kimnet.nl>

Janjelle.witte@minienw.nl

Linkedin: Jan-Jelle Witte